

KLAIPĖDOS

**Bendruomenės sveikatos tarybos veikla
darniai visuomenės sveikatos politikai**

Arnoldas Jurgutis, dr prof
Visuomenės sveikatos katedra
Sveikatos mokslų fakultetas
Klaipėdos universitetas

Pranešimo planas

- Siekiai darniai visuomenės sveikatos politikai savivaldybėje
- BST funkcijos ir 17 metų patirtis
 - Kliūtys
 - Sėkmę lemiantys veiksniai
- Sąlygos/prielaidos sėkmingai BST veiklai
 - Vietos
 - Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Darni savivaldybių sveikatos politika

- **Realiai veikianti patarėjų sveikatos klausimais taryba** atstovaujanti įvairius savivaldos skyrius, bendruomenę ir suinteresuotas institucijas (BST)
- **Aiškūs nusistatyti prioritetai ir politinė parama** – bendras sutarimas dėl prioritетinių visuomenės sveikatos problemų
 - Įsiklausymas į bendruomenių išreikštus poreikius
- **VS profesionalų parama** – stebėseną, planavimą, įgyvendinimą
- **Stipri lyderystė ir partnerystė**
 - darnūs išbaigti veiksmai bendram tikslui
- **Tinkamas visuomenės sveikatos rėmimo lėšų paskirstymas rezultatyviems projektams**

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Bendruomenės sveikatos taryba

Pagrindinis tarybos uždavinys - formuoti ir koordinuoti visuomenės sveikatos politiką Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

BST funkcijos

- koordinuoja savivaldybės teritorijoje sveikatos ugdymo, alkoholio, tabako ir narkotikų kontrolės, visuomenės sveikatos saugos ir sveikatos stiprinimo, ligų profilaktikos priemonių rengimą ir įgyvendinimą;
- koordinuoja visuomeninių organizacijų ir savivaldybės institucijų bendradarbiavimą sveikatinimo klausimais;
- nagrinėja klausimus pagal savo kompetenciją, teikia informaciją ir pasiūlymus dėl priemonių gyventojų sveikatos būklei gerinti Savivaldybės tarybai, savivaldybės ir valstybės institucijoms....

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

BST funkcijos (2)

- nustato Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos prioritetines kryptis;
- nustato Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų naudojimo prioritetus;
- organizuoja pasitarimus ir kitus renginius aktualiais visuomenės sveikatos klausimais;
- skatina bendruomenę dalyvauti sprendžiant sveikatos problemas;
- atlieka kitas teisės aktais nustatytas funkcijas.

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Pagrindinės kliūtys BST sveikatinimo funkcijų įgyvendinimui

- **Tradicinis prioritetas asmens sveikatos priežiūrai**
 - Sveikatos fondo/VS rėmimo programos lėšų skyrimas ASP funkcijoms
- **Bendruomenės ir kitų (ne sveikatos) sektoriaus formalus dalyvavimas, pasyvumas sprendimų priėmimo**
- **Vietos politikų požiūris - visuomenės sveikatos projektai „popierinis“ darbas, be rezultatų**
- **Paveldėtos tradicijos - sveikatos reikalams centralizuoti SAM sprendimai**
- **Tradicinis požiūris - visuomenės sveikata - kontrolės funkcijos, (infekcinių ligų kontrolė)**

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Sėkmės veiksniai

- **Šiuolaikinės VS kompetencijos tarp pagrindinių lyderių sveikatos klausimais**
- **Lyderiavimas, o ne vadovavimas**
 - Vizijos formavimas ir įgalinimas
 - Horizontalių partnerių sutelkimas
 - Įkvėpimas ir motyvavimas
- **Stipri partnerystė ir politinė parama** – darnūs visų sektorių veiksmai bendram tikslui
- **Sveikatos poreikiai keliami aukščiau nei sveikatos priežiūros poreikiai**
- **Įsiklausymas į rajono bendruomenės išreikšiamus sveikatos poreikius, o ne primetimas savų...**
- **Pakankamai išbaigti veiksmai iškelta problemai**

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Profesionalumas ir lyderystė

Dominuoja specialistai

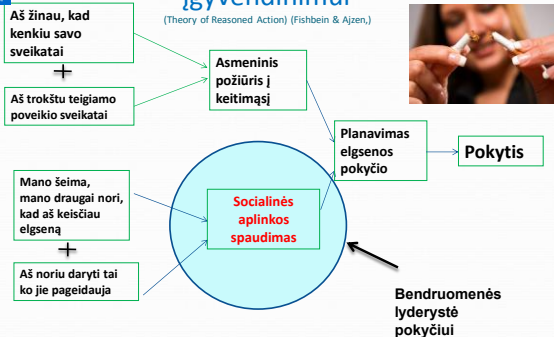
Dominuoja bendruomenės atstovai

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Bendruomenės įgalinimas pokyčių įgyvendinimui

(Theory of Reasoned Action) (Fishbein & Ajzen,)

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Salutogenezė

Kritiką keičia pozityvus sveikatos mokymas

Sveikata „-“
Rizikos veiksniai

Sveikata „+“
Užimtumas sveikata stiprinančia veikla

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 . Arnoldas Jurgutis

Ne sveikatos sektorių aktyvinimas – jų veiklų indėlis bendram sveikatos planui

Aukštųjų problemos

Nedarbas,
Išsilavinimo stoka,
Mažos pajamos,
Būsto problema
Sąlygos užimtumui
Sąlygos sportui

Žemųjų problemos

Nutukimas
Alkoholis
Rūkymas
Stresas
Lytiškai plintančios ligos
Žūtys keliuose

Kompleksinis planas – VS prioritetinei problemai priemonės kitų sektorių planuose

pagal Naidoo ir Wills, 2009, adaptuota AJ

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos
savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 .
Arnoldas Jurgutis

Politinė parama visuomenės sveikatos politikai – Klaipėdos raj patirtis

- Politikų ir savivaldybės administracijos atstovų mokymai (Norvegijos finansinių mechanizmų projektas 2008–2009)
- Metiniai BST pirmininko pranešimai (nuo 2013 m)
- Sutarimai dėl prioritetų ir numatomų rezultatų
 - „Mažiau yra geriau“
- Geros patirties sklaida
- Skirtingų politinių partijų atstovų įtraukimas į sveikatos politikos formavimą ir BST veiklą

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos
savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 .
Arnoldas Jurgutis

Nacionalinė parama

- Konferencijos, seminarai politikams
- VS mokymai valstybės tarnautojams
- Stebėsenos rodikliai
- Metodinė parama
- Valstybės deleguojamos priemonės nepakankamai koordinuojamos/derinamos su savivaldybės prioritetais ir įgyvendinamais planais
- Nebeskiriamas finansavimas iš PSD fondo (VLK požiūris)
- Nėra pažangios praktikos finansinio skatinimo

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos
savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 .
Arnoldas Jurgutis

Apibendrinimas

Sąlygos darniai savivaldybių visuomenės sveikatos politikai

- Lyderystė
- Profesionalūs VS specialistai išpildantys numatytas funkcijas
- Mokliškai pagrįstos priemonės bendruomenės įgalinimui
- Aiškūs, politiškai sutarti prioritetai
- Savivaldybės autonomija VS politikos formavimui, bendras sutarimas dėl valstybės deleguojamų funkcijų (sinergija su savivaldybės prioritetais, rezultatyvumas)
- Tinkama metodinė parama ir pažangios praktikos finansinis skatinimas

Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos
savivaldybėse Rokiškis- 2015 11 10 .
Arnoldas Jurgutis